

Protokół
z posiedzenia Zespołu problemowego ds. usług publicznych
z dnia 1 marca 2021 r.

Miejsce posiedzenia: Wideokonferencja

Przewodniczący: Lubomir Jurczak, Przewodniczący Zespołu problemowego ds. usług publicznych Business Centre Club.

W posiedzeniu wzięli udział Pani Marzena Machałek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki; członkowie Zespołu oraz pozostali zaproszeni goście i eksperci.

Przyjęto następujący porządek obrad:

1. „Edukacja dla Wszystkich” – dyskusja nad dokumentem przygotowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej;
2. Sprawy różne.

Przewodniczący Lubomir Jurczak przywitał uczestników i rozpoczął merytoryczną część posiedzenia.

Ad 1

Sławomir Wittkowicz, FZZ powiedział, że projekt wprowadza daleko idące zmiany, bez określenia przyczyn, skutków finansowych, założeń organizacyjnych oraz wartości dodanej. Podkreślił, że projekt nie był konsultowany z partnerami społecznymi i od 2017 roku strona społeczna stara się o dialog na tej płaszczyźnie. Powiedział o niewłączeniu partnerów społecznych w prace Zespołu, który wypracował rekomendacje modelu edukacji włączającej oraz zaznaczył, że jest on krytykowany przez związki zawodowe i Jednostki Samorządu Terytorialnego ze względu na finanse JST. Wyraził poparcie dla uwag zgłoszonych przez JST oraz podkreślił wybrane elementy: diagnozę problemu edukacji włączającej, przy czym wypunktował brak szczegółowych informacji w postaci badań; skutki finansowe wdrażanego modelu ze względu na wagi p49 i p50, które nie zabezpieczają wystarczających środków;

założone wskaźniki osiągnięcia celu; wartość dodaną dla polskiej edukacji. Zapytał o szkoły specjalne które są przekształcane w szkoły zwykłe oraz o kwestie przekształcania poradni psychologicznych. Negatywnie ustosunkował się do funkcji asystenta ucznia i powiedział, że w 2017 roku zabroniono tworzenia stanowisk nauczyciela wspomagającego. Prognozował wystąpienie dezorganizacji w placówkach pomocy psychologicznej dla dzieci i negatywnie odniósł się do przekształcania szkół specjalnych w zwykłe. Zaznaczył, że następuje ograniczanie finansowania edukacji specjalnej i wyraził opinię iż bezpłatne poradnictwo w obecnym kształcie jest właściwym rozwiązaniem. Wyraził niezadowolenie z jakości udzielonej odpowiedzi strony rządowej na wysłane 6 pytań.

Marzena Machalek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki oznajmiła, że wszystkie zmiany są przygotowywane transparentnie i powiedziała, że obecnie rozmowa dotyczy modelu, który został wypracowany rok temu i od roku trwają jego konsultacje społeczne na różnych spotkaniach. Poinformowała, że do stworzenia modelu zatrudniono profesjonalistów i ekspertów, natomiast ciężko jest w chwili obecnej policzyć wartość dodaną dla tego modelu. Powiedziała, że można umownie stwierdzić zyski dla ucznia i nauczyciela oraz zadeklarowała wolę dialogu i wyjaśnienia wątpliwości partnerów społecznych. Poinformowała o zbieraniu wniosków z dyskusji przez MEiN, na podstawie których będą wypracowywane rozwiązania ustawowe i zaznaczyła, że plany dotyczące likwidacji placówek szkolnych są nieprawdziwe. Wskazała, że planuje się wspieranie i rozwijanie placówek specjalnych oraz podkreśliła, że zabezpieczono na ten cel 35 mln złotych. Powiedziała, że 70% dzieci z orzeczeniami uczy się obecnie w szkołach ogólnodostępnych, a państwo nie narzuca rodzicom żadnej ścieżki edukacji dla ich dzieci. Zaznaczyła, że trwają dyskusje o skoordynowanym specjalistycznym wsparciu dzieci, które rodzą się niepełnosprawne. Zwróciła uwagę na istotny przyrost liczby dzieci z zespołem Aspergera i autyzmem z około 8.000 w 2011/12 roku do obecnie ponad 50.000 oraz że większość z tych dzieci pobiera nauki w zwyczajnych szkołach. Powiedziała, że pandemia wymaga zwiększenia środków na pomoc psychologiczną dla dzieci i wiele resortów włącza się w opiekę nad rodziną, a Centra miały być skoordynowanym miejscem udzielania pomocy. Poinformowała, że przez 12 lat wysokość subwencji na dzieci z orzeczeniami wzrosła o 5,7 mld zł i wynosi obecnie około 9,7 mld złotych.

Przewodniczący Lubomir Jurczak wyraził zadowolenie z prowadzenia przez stronę rządową konsultacji terenowych, niemniej wskazał RDS jako główną platformę dialogu. Powiedział, że w dyskusji powinni zabrać głos przedstawiciele samorządów.

Sławomir Broniarz, OPZZ postulował o większą transparentność działań strony rządowej oraz zapytał o czynniki i przesłanki, które zadecydowały o stworzeniu nowego modelu edukacji.

Marzena Machałek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki powiedziała, że model jest nowym spojrzeniem na edukację i jest całościowym wsparciem dla uczniów.

Sławomir Broniarz, OPZZ dywagował nad znaczącym wzrostem osób z orzeczeniami i zapytał o rodzaj analizy przed zadecydowaniem o stworzeniu nowego modelu nauczania. Zwrócił uwagę na potrzebę zmiany sposobu myślenia rodziców. Zapytał o zamianę sformułowania „szkoły specjalne” na „szkoły specjalistyczne”. Zwrócił uwagę na wysoki poziom wyposażenia szkół specjalnych i negatywną postawę rodziców, którzy posyłają niepełnosprawne dziecko do szkoły ogólnodostępnej. Prognozował bardzo wysokie koszty przeprowadzenia zmian. Zapytał o stosunek MEiN do uwag JST.

Marzena Machałek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki zgodziła się że należy zapewnić dzieciom dobro oraz że należy prowadzić transparentny dialog, jednakże podkreśliła iż ze względu na pandemię dialog nie może być tak pogłębiony jakby chciała tego strona społeczna. Zwróciła uwagę na potrzebę monitorowania kariery uczniów po zakończeniu ścieżki edukacyjnej i poinformowała, że edukacja włączająca obejmie swym zakresem wszystkie dzieci, tak by mogły w pełni wykorzystać swój potencjał. Zadeklarowała zabezpieczenie w budżecie stosownych środków na rozwój szkół i nauczycieli oraz że żadna instytucja, która wspiera dzieci nie będzie likwidowana. Dopuszczyła możliwość reformowania wcześniej wspomnianych instytucji.

Przewodniczący Lubomir Jurczak nakreślił potrzebę pogłębienia dialogu pomiędzy stroną rządową i partnerami społecznymi.

Sławomir Broniarz, OPZZ zwrócił uwagę na potrzebę przeprowadzenia rewolucji kulturowej w postrzeganiu osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami.

Marzena Machałek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki zadeklarowała, że stronie rządowej chodzi o zmianę sposobu myślenia obywateli, a nie daleko idące zmiany. Podkreśliła, że Ministerstwu zależy na dobrej przyszłości dzieci oraz wskazała na szansę ograniczenia lub wyjścia dziecka z niepełnosprawności za pomocą zastosowania właściwej rehabilitacji połączonej z nauką. Zaznaczyła istotną rolę nauczycieli podczas wprowadzania zmian.

Beata Jachimczak, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu powiedziała, że już od 11 lat obserwuje się zmiany w postrzeganiu szkół specjalnych. Podkreśliła, że kazusy z wielu państw ukazują, że jednotorowy system edukacji, tzw. Włoski nie sprawdza się. Wskazała, że nowy model zakłada pochylenie się nad indywidualnymi potrzebami uczniów i nie jest to możliwe do osiągnięcia bez zmian modelowych. Zwróciła uwagę na negatywne podejście dyskursu społecznego do zmiany nazwy szkół specjalnych, jednakże zaznaczyła, że jest to im bardzo potrzebne. Podkreśliła istotny aspekt uświadamiania rodziców, tak by rodzic wybrał jak najlepszą ścieżkę dla swojego dziecka oraz podkreśliła potrzebę funkcjonowania poradni psychologicznych. Poinformowała o problemie braku uwzględnienia indywidualnych potrzeb dzieci w szkołach ogólnodostępnych oraz, że problem ten jest nasilony w niewielkich placówkach. Powiedziała, że tworzenie centrów edukacji włączającej jest odpowiedzią na potrzeby szkół specjalnych oraz stanowi ich rozwinięcie. Podkreśliła, że model nie zakłada odebrania pedagogów specjalnych ze szkół, natomiast zmieni się ich rola jako osoby wspierając uczniów.

Sławomir Wittkowicz, FZZ powiedział, że wysłał Pani Minister za pośrednictwem czatu ZOOM dokładne źródło do którego się ustosunkowuje i zaznaczył spadek o około 400 osób wśród grona wykonującego zawód pedagoga specjalnego. Wskazał, że zapisy nowego modelu literalnie informują o przekształcaniu szkół specjalnych w szkoły zwykłe. Podkreślił, że nowy model edukacji nie był przedmiotem obrad żadnej z WRDS i wyraził sprzeciw wobec pomijania reprezentatywnych partnerów społecznych w dialogu. Przyznał rację Pani Profesor Jachimczak, przy czym zaznaczył, że Centra funkcjonują z wykorzystaniem szkolnictwa specjalnego w oparciu o komitet monitorujący program „Wiedza, Edukacja i Rozwój”. Powiedział o braku transparentnych informacji o źródle finansowania programu oraz wskazał, że w zależności od fiszek, projekty muszą być finansowane z finansów organów państwa od 3 do 5 lat. Zapytał, czy koszty funkcjonowania szkół specjalnych pokryją powiaty.

Przewodniczący Lubomir Jurczak zaapelował do strony rządowej, aby udzieliła odpowiedzi na wszystkie zadane pytania, a w przypadku braku możliwości odpowiedzenia w trakcie posiedzenia żeby Ministerstwo ustosunkowało się drogą pisemną.

Marzena Machalek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki wskazała, że kwestia specjalnych Centr edukacji została dokładnie omówiona, a Pan Wittkowicz należał do gremium konsultacyjnego. Podkreśliła, że prace nad tym modelem trwają od dawna.

Monika Ćwiklińska, NSZZ „Solidarność” powołała się na raport NIK, z którego wynika, że szkoły specjalne działają dobrze i nie potrzebują reorganizacji. Wypunktowała problem posyłania dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością do zwykłych szkół oraz nakreśliła potrzebę zwiększenia pomocy skierowanej do dzieci w grupie wiekowej 0-6 lat oraz ich rodziców. Zwróciła uwagę na problemy tych dzieci związane z funkcjonowaniem w zewnętrznym świecie. Podkreśliła dużą rolę zindywidualizowanego nauczania oraz postaw nauczycieli.

Przewodniczący Lubomir Jurczak poparł stanowisko Pani Ćwiklińskiej.

Grzegorz Cygonik, Konfederacja Lewiatan zaaprobował działania związane z rozwojem edukacji włączającej i poinformował o 16 stronach pytań oraz wątpliwości ze strony nauczycieli. Zadeklarował przekazanie tego materiału drogą pisemną do MEiN oraz wyraził wątpliwość wobec skrócenia okresu wdrażania z 10 lat do 2 lat. Zapytał o podręczniki dla uczniów objętych edukacją włączającą i zwrócił uwagę na różne potrzeby uczniów, którzy znaleźliby się w jednej klasie. Poinformował, że do tej pory były dwie podstawy programowe dla uczniów i wyraził zaniepokojenie z powodu rezygnacji z korzystania z adaptowanych podręczników przez specjalistów dla osób niepełnosprawnych.

Przewodniczący Lubomir Jurczak poprosił o udostępnianie korespondencji członkom Zespołu ze względu na podobne zapytania i uwagi innych członków Zespołu.

Ewa Tatarczak, FZZ powiedziała, że edukacja włączająca nie jest przedmiotem sporu, natomiast jest nim sposób procedowania tego typu projektów i podkreśliła deficyt dialogu społecznego. Zwróciła uwagę na ustalenia z Ministrem Czarneckim, z których wynika, że pracownicy poradni mieli nie stracić statusu nauczyciela, a szkoły specjalne miały zachować swój dotychczasowy status. Zwróciła uwagę na dotychczasowe realizowanie wczesnego wsparcia rozwoju przez przychodnie specjalistyczne i zapytała czy międzynarodowe standardy są właściwe dla orzekania niepełnosprawności dzieci w wieku 1-3 lata. Wyraziła aprobatę dla edukowania rodziców oraz zapytała kto byłby za to odpowiedzialny. Poinformowała, że Program za życiem także w większości obsługuje poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Podniosła kwestie zmniejszenia dofinansowania płynącego z MEiN i zwróciła uwagę, że projekt powinien być omawiany jednocześnie w aspektach merytorycznych, finansowych i organizacyjno-prawnych. Wyraziła obawy dotyczące przeciążenia obowiązkami poradni pedagogiczno- psychologicznych.

Piotr Krzyżaniak, ZRP zwrócił uwagę na deficyt konsultacji społecznych związanych z nowym modelem edukacji oraz na plany strony rządowej dotyczące poszerzenia list zawodów

pomocniczych, w sytuacji gdy zainteresowanie nimi jest niewielkie. Zapytał, czy były w tym zakresie robione jakieś analizy. Ponadto powiedział, że uczniowie niepełnosprawni mają trudności z zaliczeniem egzaminów izb rzemieślniczych. Postulował o przywrócenie zawodu pomocnika czeladnika. Zapytał o możliwość wprowadzenia innych kryteriów oceny na egzaminach dla osób niepełnosprawnych oraz czy zmiany nazewnictwa szkół i dyplomów mają prowadzić do dalszych, konkretnych zmian. Zwrócił uwagę na brak poruszenia kwestii dualnej nauki zawodu i na niejasno określone zasady finansowania nauki w szkołach branżowych. Poprosił o doprecyzowanie wyjaśnienia kwestii usprawnień biurokratycznych dotyczących orzeczeń o niepełnosprawności.

Przewodniczący Lubomir Jurczak zapytał Pana Krzyżaniaka, czy uwagi przekaże do strony rządowej drogą pisemną i udostępni je członkom Zespołu.

Piotr Krzyżaniak, ZRP odpowiedział twierdząco na pytanie Pana Przewodniczącego.

Katarzyna Liszka-Michałka, Związek Powiatów Polskich powiedziała, że omawiany na posiedzeniu Zespołu model edukacji jest konsultowany od listopada 2020 roku, a w grudniu 2020 roku Związek Powiatów Polskich wysłał swoje uwagi o charakterze organizacyjno-finansowym. Poinformowała, że w styczniu tego roku odbyło się w tej kwestii posiedzenie Wspólnej Komisji Rządu i Samorządu oraz stwierdziła, że model obecnie jest bardzo ogólny i nie odpowiada na wiele wątpliwości strony społecznej. Postulowała o zwołanie kolejnego posiedzenia w celu wyjaśnienia między innymi kwestii finansowych nowego modelu nauczania. Zadeklarowała, że JST monitorują model i nie zgodzą się na jego wprowadzenie bez transparentnego wytłumaczenia kwestii finansowych.

Przewodniczący Lubomir Jurczak przyznał rację Pani Liszce-Michałka. Powiedział, że w jego opinii uczniowie wybitni również powinni posiadać specjalny program nauczania.

Beata Jachimczak, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu zwróciła uwagę na ukierunkowanie rozmowy dotyczące wąskiego spojrzenia oraz podziału uczniów na niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Powiedziała, że intencją nowego modelu było zniwelowanie takiego sposobu postrzegania dzieci oraz podkreśliła dużą wagę potrzeby wsparcia rodziców, aby podjęli właściwą decyzję do jakiej szkoły zapiszą dziecko. Zwróciła uwagę na brak przygotowania nauczycieli w szkołach ogólnodostępnych do radzenia sobie z problemami dzieci wymagających dodatkowej opieki. Zaaprobowała etapowe wprowadzanie zmian, podkreślając pozytywne skutki w postaci większej przyjazności dla ucznia

oraz przychyliła się do nauczania zawodowego uczniów niepełnosprawnych. Poinformowała o przeprowadzeniu konsultacji społecznych tego modelu z uczniami.

Przewodniczący Lubomir Jurczak powiedział, że poprzez realizację modelu rozumie przepis na coś. Zaznaczył, że przy tworzeniu modelu trzeba zwrócić ultra uwagę na stan zastany. Powiedział, że partnerzy społeczni powinni odbyć dyskusję nad zagadnieniem, czy właściwie rozpoznano punkt startowy. Podkreślił, iż określenie stanu zastanego jest potrzebne do oceny modelu.

Marzena Machałek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki powiedziała, że model był tworzony pod opieką ekspertów, w oparciu o różne analizy, a sama konstrukcja modelu jest spójna i logiczna. Podkreśliła, że edukacja włączająca jest szeroko ukierunkowana i będzie wspierać dzieci od pierwszych etapów rozwoju. Poinformowała o woli wsparcia psychologicznego dzieci i zadeklarowała otwartość na dialog oraz odejście od konserwatyizmu na rzecz innowacji. Zwróciła uwagę na starania strony rządowej w celu osiągnięcia dobra dzieci i poinformowała o nadsyłanych wnioskach rodziców dzieci niepełnosprawnych, aby wydłużyć obowiązek szkolny dla niepełnosprawnych dzieci do 30 – 35 roku życia. Podkreśliła, że zmiany muszą być wprowadzane etapowo i przez wzgląd na pandemię strona rządowa nie może udzielać tak transparentnych informacji jak oczekiwałaby tego strona społeczna. Zadeklarowała, że MEiN udzieli dodatkowych informacji oraz odpowiedzi na pytania drogą pisemną.

Ad 2

Krystyna Ptok, FZZ rozważała, czy wszystkie tematy skierowane do ZP. ds. usług publicznych powinny być skierowane pod jego obrady. Jako przykład podała temat czasu pracy kierowców. Wskazała na istotność kwestii związanych z gospodarką komunalną i służbami mundurowymi.

Przewodniczący Lubomir Jurczak wyraził aprobatę dla wypowiedzi Pani Ptok oraz poprosił członków Zespołu o kierowanie uwag do sekretarzy Rady odnośnie rewizji tematów. W związku z wyczerpaniem tematów będących przedmiotem posiedzenia zakończył obrady Zespołu.

Lubomir Jurczak

/-/

Przewodniczący Zespołu

Sporządził

Wiktor Szatkowski

Biuro Rady Dialogu Społecznego